

6. Ломакіна В.К. Світова економіка / В.К. Ломакіна. – М.: Анкіл, – 2009. – С. 174.

7. Рибалкіна В.Е Міжнародні економічні відносини / В.Е. Рибалкіна. // М.: ЮНИТИ-ДАНА, – 2009. – С. 106.

8. Сідоров В., Пасмор М. Регіональна економічна інтеграція [Електронний ресурс] / Сідоров В., Пасмор М. // Зовнішня торгівля: економіка,

фінанси, право. –2016. –№ 2. – режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/2\(85\)/9.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/2(85)/9.pdf). – дата звернення:.. – ISSN1028–7507.

9. Федоришина О.О. Проблеми інтеграції України до Європейського союзу СОЮЗУ [Електронний ресурс] / О.О. Федоришина // Ефективна економіка. –19.04.2012. –№ 4. – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1103>.

ПРОБЛЕМАТИКА СУТНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА THE PROBLEM OF THE ORGANIZATIONAL SUPPORT ESSENCE OF FINANCIAL SECURITY CONTROL OF SMALL BUSINESS

У статті вдосконалено підхід до сутності організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємництва у т.ч.: досліджено специфіку структурного та нормативно-методичного підходу до сутності організаційного забезпечення; ідентифіковано сутність організаційного забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва. Отримані результати дозволяють виділити схему базових структурних частин організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що формується на основі структурних регламентів як сукупності документів, що необхідні для забезпечення високого рівня організованості відповідного контролю.

Ключові слова: оцінка; організаційне забезпечення; фінансова безпека; мале підприємництво.

В статтю усовершенствован подход к сущности организационного обеспечения контроля финансовой безопасности малого предпринимательства в т.ч.: исследована специфика структурного и нормативно-методического подходов к сущности организационного обеспечения; идентифицирована сущность организационного обеспечения государственного контроля финансовой безопасности малого предпринимательства. Полученные результаты

позволяют выделить схему базовых структурных частей организационного обеспечения государственного финансового контроля, что формируется на основе структурных регламентов, как совокупности документов, необходимых для обеспечения высокого уровня организованности соответствующего контроля. Ключевые слова: оценка; организационное обеспечение; финансовая безопасность; малое предпринимательство.

The approach to the essence of organizational support for the control of financial security of small businesses has been improved in the article, including: the specifics of the structural approach to the essence of organizational support; the specificity of the normative-methodical approach to the essence of organizational support has been explored; specificity of the study of the specifics of the approach to the nature of organizational support has been studied; the organizational support essence of the state control of financial security of small business has been identified. The obtained results make it possible to single out the scheme of basic structural parts of organizational support for state financial control, that is formed on the basis of structural regulations, as a set of documents necessary to ensure a high level of organization of the relevant control.

Key words: evaluation; organizational support; financial security; small business.

УДК 336.77:334.012.64

Королович О.О.

к.е.н., старший викладач кафедри обліку і оподаткування та маркетингу Мукачівський державний університет

Актуальність дослідження. Під поняттям «оцінка» загальноприйнятим є розуміння засобу чисельного виразу стану об'єкту дослідження, в залежності від наближення його окремих параметрів до оптимального стану, за якого забезпечується позитивний ефект (або вдосконалення) у сфері фінансової безпеки малого підприємництва. Враховуючи площину встановлення діагнозу, загальними об'єктами дослідження визначені:

1) форми організації Державного фінансового контролю фінансової безпеки – а саме, встановлені зразки та шаблони, що документально забезпечують організацію контрольного процесу;

2) методи організації Державного контролю фінансової безпеки – а саме, систематизована сукупність технологічних кроків та дій, які необхідно реалізувати з метою організації контрольованого процесу.

Результатом оцінки має стати розпізнання певних проблем та ідентифікація діагнозу у наступних площинах:

1) узагальнений результат оцінки, що визначає – відповідає або не відповідає (прийнятим нормативам тригерної системи) стан фінансової безпеки діяльності малого підприємництва як об'єкта діагностування;

2) узагальнений висновок та пропозиції, що визначають причину невідповідності стану об'єкта дослідження (до встановлених нормативів) та конкретні оптимізаційні заходи, які необхідно вжити для виправлення становища.

У межах ідентифікації загальноприйнятної термінології діагностики форм та методів організації фінансового контролю важливою є сутність організаційного забезпечення, що розглядається у працях багатьох вчених-економістів (зокрема: [11, 9, 2]). Разом з тим, єдиного підходу до створення комплексного організаційного забезпечення, у визначеній площині контрольної діяльності, не вироблено.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Деякі питання організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємництва висвітлені у працях: Моїсеєнко Е.В. та Лаврушиної Е.Г. «Інформаційні технології в економіці» [3], Рожнова В. «Організаційно-нормативні документи підприємства: Положення про структурний підрозділ. Посадові інструкції» [8], Ковальчука В.В. та Поліщука Т.О. [1] «Економічні та правові аспекти діяльності суб'єктів інформаційного ринку». Разом з тим, більшість праць мають фрагментний характер та ґрунтується на персоніфікованому підході до сутності категорії організаційного забезпечення. Крім того, окремо категорія організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємництва залишилася по за увагою науковців.

Відповідно до наведених положень, метою статті є вдосконалення підходу до сутності організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємництва. Окреслена мета актуалізує такі **дослідницькі завдання**: 1) дослідження специфіки структурного підходу до сутності організаційного забезпечення; 2) дослідження специфіки нормативно-методичного підходу до сутності організаційного забезпечення; 3) дослідження специфіки дослідження специфіки підходу до сутності організаційного забезпечення; 4) ідентифікація сутності організаційного забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відсутність єдиного підходу до створення комплексного організаційного забезпечення, контролю фінансової безпеки малого підприємництва пов'язане із відсутністю консенсусу у розумінні самого поняття «організаційне забезпечення», яке вченими розглядається у розрізі різних підходів, а саме [8; 5]: структурного; нормативно-методичного; процесного.

Так, структурний підхід ідентифікує «організаційне забезпечення» як:

1) сукупність документів, які визначають органи контролю як структуру, з характерними правами

та обов'язками контролерів та експлуатаційного персоналу (Моїсеєнко Е.В., Лаврушиною Е.Г. [3]);

2) положення, інструкції, накази, кваліфікаційні вимоги та інші документи, що регламентують організаційну структуру роботи системи, і їх взаємодію з комплексом засобів автоматизації (Рожнов В. [8]).

Відтак, у межах такого підходу: 1) організаційне забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва може визначатися через перерахування його складових, таких, як сукупність документів, що регламентують функціонування організаційної структури органів контролю та саме ця організаційна структура; 2) основний акцент спрямовано на групування контрольних робіт: за виконавцями (у межах окремих підрозділів органів контролю); за посадами контролерів (у межах відносин «керування-підпорядкування»).

Разом з тим, окреслений підхід не забезпечує погляду на організаційне забезпечення такого контролю, як на гучку систему (що потрібно для частини контрольних процесів варіативного характеру, необхідність реалізації яких обумовлено ситуаційно). Окреслене обмежує функції організаційного забезпечення, що проілюстровано у таблиці 1.

Нормативно-методичний підхід був сформульований Ковальчуком В.В. та Поліщуком Т.О. Автори розглядають «організаційне забезпечення» як сформульовані норми, які відображені у певних нормативно-методичних документах (затверджених, у встановленому порядку, компетентними органами) [1].

Фактично, підхід ідентифікує визначене поняття щодо державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва – як сукупність контрольних норм, виражених у межах документів, потрібних для регулювання внутрішньої контрольної діяльності та створення сприятливих умов для її розвитку. Однак, у даному випадку, основні акценти зосереджені на комплексі методичного забезпечення з організаційної контрольної роботи органів контролю (що складаються з: інструкцій, методик, описів технологічного процесу, методичних рекомендацій, переліків контрольних робіт та інших документів, що повинні застосовуватися за певних умов [5]). Відтак, ідеальною буде лише така ситуація, за якої для кожної посади створено комплекс документів, який охоплює всі робочі ситуації, а це, в практичній площині, забезпечити складно. Крім того, це забезпечить адекватну реакцію, виключно, у типових ситуаціях, які у сучасному динамічному середовищі не є єдино можливими. Окреслені недоліки нормативно-методичного підходу обмежують функції організаційного забезпечення (що вже було проілюстровано у таблиці 1).

Процесний підхід реалізовано Кардашевським В.В., який ідентифікує «організаційне забезпечення», як сукупність організованих, у відповідності до діючого законодавства заходів (які у даному випадку проводяться суб'єктами регіонального або державного управління) щодо реалізації прийнятого управлінського рішення, в умовах конкретної оперативної обстановки [5]. Окреслений підхід найбільш прийнятний, він враховує, що сучасне середовище існування будь-якого регіону постійно змінюється (у т.ч. у площині фінансової безпеки малого підприємництва) та потребує від нього швидкої реакції на зміни.

Враховуючи наведені положення, вважаємо, що найбільш доцільною є ідентифікація організаційного забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва, як гнучкої мережі взаємодіючих контрольних процесів, що виникають у межах організаційних структур управління регіоном та підтримують значну кількість завдань, а відповідно – і значний перелік цілей (що залежать від специфіки регулювання та підтримки малого підприємництва). Разом з тим, на всіх етапах розвитку важливим є кінцеве покращення становища бізнес-середовища (представленого широким колом факторів, які прямо чи опосередковано впливають на ефективність підприємницької діяльності). У випадку застосування даного підходу, є можливість акцентування уваги

контролю на послідовності, лише тих його етапів, що легко передбачити. Це обмежує базову функцію організаційного забезпечення сферою підвищення ефективності державного фінансового контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємництва.

Відповідно, нами і була виділена недосконалість процесного, нормативно-правового та структурного підходів. Закономірно необхідним є забезпечення цілісності організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що може бути реалізоване на основі комплексного підходу. Це пов'язане з тим, що такий підхід ґрунтується на принципах:

– цілісності контролю (відповідно до ідей Підласого І.П. [7]), що, забезпечується на основі: 1) організаційної єдності цілей, завдань, змісту (через структурування фінансового контролю у розрізі етапів, що легко передбачити); 2) взаємодії методів і форм контролю. Це дозволяє сформувати систему неформальних комунікацій, що приводитимуть до координації праці контролерів (формування системи взаємного узгодження) та забезпечення контролю однієї особи за своєчасним виконанням контрольних завдань, які є результатом поділу праці, і координації роботи (формування системи прямого контролю) [6].

Окреслене, у площині державного фінансового контролю, змушує організаційне забезпечення

Таблиця 1

Функції організаційного забезпечення державного контролю фінансової безпеки малого підприємництва, у розрізі підходів

Підхід	Базова функція	Особливості реалізації функцій організаційного забезпечення	Специфічна функція
Процесний	Підвищення ефективності державного фінансового контролю	Реалізується на основі підвищення гнучкості мережі взаємодіючих контрольних процесів. Зважаючи на те, що сукупність контрольних операцій формує процедуру контролю, кілька процедур утворюють технологічну фазу контролю, а фази – етап контрольного процесу, реалізація функції може здійснюватися тільки за передбачуваними комплексами робіт. При цьому, враховуючи, що контрольний процес складається з чисельних контрольних операцій*, обмеження функції досить вагомі.	Часткове спрямування контрольних впливів, у межах системи державного фінансового контролю. Часткова координація контрольних впливів усіх структурних підрозділів та посадових осіб органів контролю.
Нормативно-методичний	Фінансової безпеки малого підприємництва.	Реалізується в межах окреслення контрольних норм у документах для регулювання внутрішньої контрольної діяльності. Реалізація функції у повному обсязі неможлива, оскільки комплекс відповідних документів має охоплювати всі робочі ситуації контролерів. Це в межах динамічного середовища неможливо.	Часткове спрямування контрольних впливів, у межах системи державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва.
Структурний		Реалізується в межах ідентифікації та групування контрольних робіт: за виконавцями (у межах окремих підрозділів); за посадами контролерів (у межах відносин «керування-підпорядкування»). Реалізація функції у повному обсязі неможлива, оскільки не забезпечується погляд на організаційне забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва як на гучку систему.	Часткова координація контрольних впливів усіх структурних підрозділів та посадових осіб.

* дія над економічними даними (інформацією), що має на меті дістати різні проміжні та результативні показники, придатні для оцінювання результату роботи та прийняття управлінських рішень [8; 5; 6].

виконувати ряд базових функцій (таких як: підвищення ефективності контролю та його гармонійний розвиток; всебічний розвиток контролю; орієнтація на організаційну цілісність);

– системного підходу (відповідно до ідей Ковальчука С.В [3]), що, забезпечується на основі: всебічної ідентифікації причинних взаємозалежностей організаційних процесів державного фінансового контролю; формування системи вхідних параметрів функціонально-структурної ієрархічної будови системи державного фінансового контролю, урахуваючи специфіку її зміни у межах досліджуваного об'єкту у просторі і часі; результативні та проміжні параметри конкретного процесу (за напрямками фінансового контролю). Такі елементи організаційного забезпечення дозволять досягнути досконалої взаємодії складових елементів та, фактично, побудувати систему із стандартизованими характеристиками контрольного процесу типових контрольних операцій та кваліфікацій.

У площині державного контролю фінансової безпеки це змушує організаційне забезпечення виконувати ряд специфічних функцій, щодо: спрямування контрольних впливів; органічного поєднання різних видів взаємного контролю і самоконтролю; єдності та координації контрольного впливу

усіх структурних підрозділів державних органів контролю спеціалізованої та загальної компетенції та посадових осіб, які займаються фінансовою роботою.

Так, функції організаційного забезпечення державного фінансового контролю фінансової безпеки у межах комплексного підходу охарактеризовані у таблиці 2. Відтак організаційне забезпечення державного контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємства – це комплекс взаємозалежних та взаємодіючих структурних елементів (у межах організаційної структури державного управління фінансовою безпекою) і правил, що функціонують як система та формують умови для нормального (ефективної, гармонійної, цілісної та орієнтованої на всебічний розвиток) протікання контрольних процесів та операцій, що можуть виникати у такій системі.

Закономірно, що комплексне організаційне забезпечення державного фінансового контролю буде набувати як функціональних, так і структурних характеристик.

Структурні характеристики організаційного забезпечення формуються в межах ієрархічної організаційної структури державного контролю фінансової безпеки – як впорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів (органів, служб, у т.ч.

Таблиця 2

Функції організаційного забезпечення державного контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємництва у межах комплексного підходу

Базові функції	Особливості реалізації функцій організаційного забезпечення		Специфічні функції	Особливості реалізації функцій організаційного забезпечення (загальні – властиві всім функціям)
	Індивідуальні (властиві конкретній функції)	Загальні (властиві всім функціям)		
Підвищення ефективності державного фінансового контролю	На основі одночасного вирішення не однієї, а декількох контрольних завдань (що підвищують результативність будь-якого контролю).	Між цілями, завданнями, змістом, методами та формами контролю формуються взаємозалежності, а саме, організаційне забезпечення характеризується тим, що враховує ці взаємозалежності.	Спрямування контрольних впливів (у межах системи державного фінансового контролю фінансової безпеки). Органічне поєднання різних видів взаємного контролю і самоконтролю. Єдність та координація контрольного впливу усіх структурних підрозділів державних органів контролю спеціалізованої та загальної компетенції та посадових осіб, які займаються фінансовою роботою.	Опис алгоритму контрольного впливу з боку державних контролерів. При цьому, контрольний вплив буде ідентифікуватися, як ряд дій контролера або конкретного структурного підрозділу державних органів контролю спеціалізованої та загальної компетенції, що реалізує контрольні дії, які вносять зміни у: 1) дії інших контролерів або структурних підрозділів; 2) організаційні процеси, операції та розподіл повноважень щодо їх виконання; 3) результативні та проміжні параметри конкретного процесу (за напрямками фінансового контролю).
Гармонійний розвиток державного фінансового контролю	На основі забезпечення єдності та взаємозв'язку всіх елементів організаційного забезпечення, їх певного співвідношення і супідрядності.			
Всебічний розвиток державного фінансового контролю	На основі сприяння всебічному розвитку форм і методів контролю, який є результатом комплексного вирішення контрольних завдань.			
Орієнтація на організаційну цілісність державного фінансового контролю	На основі орієнтування на побудову цілісної системи контролю			

Джерело: розроблено автором на основі [9;1;6]

їх регіональних структурних підрозділів або окремих контролерів), які знаходяться між собою у стійких взаємостосунках (забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків) [4].

Констатуємо, що такі зв'язки обумовлюють функціонування і розвиток елементів структури державного контролю як єдиного цілого, за допомогою комбінування ряду координаційних механізмів, таких як: взаємне узгодження; прямий контроль; стандартизація контрольних процесів та типових контрольних операцій; стандартизація кваліфікацій.

Вивокки та перспективи подальших досліджень. Наведені вище положення дозволяють констатувати, що:

1. Організаційне забезпечення державного контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємства доцільно розглядати комплекс взаємозалежних та взаємодіючих структурних елементів (у межах організаційної структури державного управління фінансовою безпекою) і правил, що функціонують як система та формують умови для нормального протікання контрольних процесів та операцій, що можуть виникати у такій системі.

2. Комплексне організаційне забезпечення державного фінансового контролю буде набувати функціональних та структурних характеристик.

3. Структурні характеристики організаційного забезпечення формуються в межах ієрархічної організаційної структури державного контролю фінансової безпеки – як впорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів, які знаходяться між собою у стійких взаємостосунках (забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків).

4. Наявність горизонтальних та вертикальних зв'язків обумовлює функціонування і розвиток елементів структури державного контролю як єдиного цілого, за допомогою комбінування координаційних механізмів.

Отримані результати дозволяють виділити схему базових структурних частин організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що формується на основі структурних регламентів як сукупності документів (наприклад: стандартів, правил, положень), що необхідні для забезпечення високого рівня організованості відповідного контролю, через регулювання або обмеження режиму праці контролерів та контрольного процесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Ковальчук В. Економічні та правові аспекти діяльності суб'єктів інформаційного ринку / В.В. Ковальчук, Т.О. Поліщук // Університетські наукові записки. – 2012. – № 4. – С. 488–499.
2. Мельничук В.Г. Незалежний державний фінансовий контроль в Україні та досвід зарубіжних країн / В.Г. Мельничук // Фінансовий контроль. – 2006. – № 2. – С. 33–36.
3. Моисеенко Е.В. Информационные технологии в экономике: учеб. пособие / Моисеенко, Е.Г. Лаврушина – Владивосток: Изд-во Владивосток. (ГУ «Экономики и Сервиса»), 2005. – 231 с. (Первоисточник).
4. Моргунець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: навч. посіб. / Моргунець О.Б. – К.: ЦУЛ, 2012. – 384 с. (Першоджерело).
5. Островерхова Г.В. Сутність та структура організаційного забезпечення інноваційної діяльності / Г.В. Островерхова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: [зб. наук. пр.] – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012. – № 6. – С. 59–67.
6. Петренко С.А. Принципи та методи комплексного організаційного проектування виробничих систем: інтегральні моделі організаційного дизайну / С.А. Петренко // Проблеми економіки та управління: [збірник наукових праць] – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – № 684. – С. 156–162.
7. Підласий І.П. Педагогіка: 100 питань – 100 відповідей: Учеб. посібник для студ. вищ. навч. закладів. / І.П. Підласий – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕС., 2004. – 368 с. (Першоджерело).
8. Рожнов В. Організаційно-нормативні документи підприємства: Положення про структурний підрозділ. Посадові інструкції / В. Рожнов // Довідник кадровика, 2006. – № 4. – [Електронний ресурс]. – режим доступу.: <http://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=392>
9. Туболец І.І. Шляхи удосконалення державного фінансового контролю в Україні / І.І. Туболец // Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронний ресурс]. – режим доступу.: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=224>
10. Юхименко П.І. Міжнародний менеджмент Навч. посіб. / П.І. Юхименко, Гацька Л.П. Півторак М.В. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
11. Яровенко Г.М. Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Г.М. Яровенко // Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. – 2008. – № 1(18). – С. 80–87.